

ДУШАН ВАСИЉЕВ

„Човек пева после рата“

Прочитати дело.

Интерпретација:

1. Како је интонирана ова песма? Са чиме се у послератној стварности суочава Човек Душана Васиљева?
2. Какво је психолошко стање лирског субјекта? Шта је условило његово клонуће, безвољност и пасивну резигнацију? У чему су дубљи узроци његовог дефетизма (малодушности, клонућа)?
3. Размотрите контрастни поступак у структури песме, емоционалну садржину песничких слика, симболику језичких знакова: зрака, млека и беле јутарње росе, као и ритамску променљивост стиха.
4. До каквог је „светог сазнања“ дошао његов Човек? Какав дубљи смисао Васиљев даје речима које пише великим словом?
5. Шта по вашем мишљењу значи бити Човек (са великим словом)?

МОМЧИЛО НАСТАСИЈЕВИЋ

„Туга у камену“

Прочитати дело.

Интерпретација:

1. Истојте да објасните значење и смисао ове Настасијевићеве херметизоване (затворене) песме превођењем језичких знакова.
2. Протумачите насловну синтагму “Туга у камену”. О каквом је камену реч: сировом камену, надгробном камену, камену родне груде? У чему су корени песникове “неисказане” туге: у родној коби, у крвној вези, у лепоти и суровости природе, у колевци која га је одњихала, у гробовима којима се треба одужити?
3. Зашто лирски субјект остаје “кореном у камену” кад га све зове на одлазак? До каквог сазнања о себи он долази? Да ли је то само његова судбина или и судбина човека нашега тла?
4. Испитајте структурну организацију ове песме сачињене од девет мањих песама. Какво ново значење добија поновљена прва песма, која затвара овај циклус? Када означава привлачност даљине, а када светлосни лук над земљом родног тла?
5. Ова песма лапидарног (језгровитог) израза делује и сама као запис у камену – епитаф, чије се речи тешко клешу. Размотрите постоји ли уметничко оправдање за елиптично коришћење језичких средстава: свођење језика на језгро речи, редуковање реченице, избегавање глагола и архаичне синтаксичке конструкције.
6. У чему је “неизрецива туга”, ипак, нашла своје оваплоћење? Процените уметничку вредност Настасијевићеве песме “Туга у камену”?

ИСИДОРА СЕКУЛИЋ
(есејистички и приповедачки рад)

Исидора Секулић спада у ред најистакнутијих писаца српске књижевности. Она је то по времену које је обележила својим стваралаштвом (од 1913. године када је објавила прву књигу „Сапутници“, до 1957. године, када је објавила књигу огледних радова „Мир и немир“); по разноврсности стваралачких интересовања; по особеном прозном стилу; по извршним, надахнутим и стилски савршеним есејима; по образовању и ерудицији. По образовању је доктор филозофских наука, по професији наставник природних наука, по рођењу приповедач и есејиста, по заслуги академик. Родила се у Банату, Војводина је њен завичај, Земун град одрастања, Београд град стваралачке афирмације.

Она је изван свих књижевних покрета, али је њен стваралачки дух био тако отворен и радознао да се није дао ограничити било стваралачким током, било идејним опредељењем, било постичким начелима. Дубином свога интелекта зашла је у све сфере људског стварања и сигурно судила о ствараоцима и делима.

Исидора Секулић је приповедач („Сапутници“, „Из прошлости“, „Кроника паланачког гробља“, „Записи о моме народу“), романијер („Ђакон Богородичине цркве“), путописац („Писма из Норвешке“), есејиста („Аналитички тренуци и теме“, „Говор и језик – културна смотра народа“, „Његошу књига дубоке оданости“, „Мир и немир“), преводилац.

„Кроника паланачког гробља“, објављена 1940. године, дописана 1958. године, особена је књига прозе о свеопштој пролазности, књига која иде обрнутим редом у описивању живота својих јунака: паланачко гробље је кроника паланке и паланчана па се од њега и полази у покретању приче о изумрлим паланчанима и паланачким породицама. Све те приче у својој основи имају романескни потенцијал.

Задатак: Испитајте есејистичке, критичке и приповедачке квалитете ове списатељице, по сопственом избору.